

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/A.I.-99/8 (Menfi Tespit/Muafiyet)

Karar Sayısı : 01-30/302-90

Karar Tarihi : 4.7.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,

Üyeler : Dr. Kemal EROL (İkinci Başkan), İsmet CANTÜRK,
A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER, Mustafa PARLAK,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ

B- RAPORTÖRLER : Ali ILICAK, Serpil ÇINAROĞLU, Metin HASSU

C- BİLDİRİMDE BULUNAN: - Uçak Servisi Anonim Şirketi

Vekili: Av. Dr. Fadlullah CERRAHOĞLU
Güllü Sokak, No:1 3. Levent, İstanbul

D- TARAFLAR: - Uçak Servisi Anonim Şirketi

Atatürk Havalimanı, Genel Müdürlük Binası, 34830,
Yeşilköy/İstanbul

- Yat ve Otelcilik Ticaret Limited Şirketi

Çalığışu Sokak, No:14 1. Levent, İstanbul

E- DOSYA KONUSU: **Uçak Servisi Anonim Şirketi (USAŞ) ile Yat ve Otelcilik Ticaret Limited Şirketi (Yat ve Otelcilik Ltd. Ş.) arasında akdedilen franchise sözleşmesine menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.**

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 5.5.1998 tarih ve 1097 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 24.6.1999 tarih ve D4/1/A.I.-99/8 sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 21.6.2001 tarih ve REK.0.08.00.00/43 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-30 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

a) USAŞ ile Yat ve Otelcilik Ltd. Ş. arasında 24.7.1996 tarihinde imzalanmış olan Franchise Sözleşmesi'nin 1. ve 9. maddelerinde rekabeti sınırlayıcı hükümlerin yer alması nedeniyle, 4054 sayılı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir "Menfi Tespit Belgesi" verilmesinin mümkün olmadığı,

b) USAŞ tarafından yapılan başvuru ekinde yer alan Bildirim Formu'nda menfi tespit başvuruları reddedilirse başvurunun muafiyet bildiri olarak değerlendirilmesi talep edildiğinden, söz konusu sözleşmenin 1998/7 sayılı Franchise Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde incelenmesi sonucunda; sözleşmenin 9/1. maddesi hükmüyle franchise verene ve 9/2. maddesi hükmüyle franchise alana getirilen yükümlülüklerin, Tebliğin 4/1-a ve 5/1-c maddelerine aykırı olduğu,

c) Söz konusu sözleşmenin 9. maddesi ile franchise alana getirilen rekabet yasağının Tebliğin 5/1-c maddesine uygun hale getirilmesi ve sözleşmenin aynı maddesinde franchise verene Tebliğ'de öngörülenlerle ek olarak getirilen benzer yükümlülüğün de sözleşme süresi ve bölgesi ile sınırlı olacak şekilde düzeltilmesi halinde muafiyet almasının mümkün olacağı,

düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Bildirim konusu sözleşme; Türkiye'de havalimanı restoran hizmetleri sunan USAŞ'a, İstanbul Yeşilköy'deki Atatürk Havalimanı'nda dükkan dekorasyonu, işaretlenmesi, servis tarzı ve "The North Shield" markasından oluşan içkili yer sisteminin işletilmesi için franchise kullanma hakkının verilmesine ilişkin olduğundan ve adı geçen hizmet havayolları ile seyahat etmekte olan yolculara ve onları uğurlamaya gelen kişilere verildiğinden ilgili ürün pazarı, "havalimanı restoran hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

Coğrafi Pazar: Söz konusu hizmet İstanbul Yeşilköy'deki Atatürk Havalimanında iç hatlar terminali gidiş katında verilen bir hizmet olduğu için ilgili coğrafi pazar, "İstanbul Atatürk Havalimanı" olarak belirlenmiştir.

2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

İnceleme konusu sözleşmenin konusu Yat ve Otelcilik Ltd. Ş.'nin, USAŞ'a "İstanbul Yeşilköy'deki Atatürk Havalimanı'nda iç hatlar terminali, gidiş katı, arınmış salonda Franchise Alan'ın Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nden (DHMİ) kiraladığı ekli krokide gösterilen mahalde açacağı pubda (bundan böyle "Pub" olarak anılacaktır) Pub sistemini kullanması için franchise alanın Pub'ı resmen işletmeye açmasından itibaren başlayacak olan 5 yıllık bir süre ile" inhisari franchise vermesidir.

Sözleşmenin "Franchise Bahşı ve Süresi" başlıklı 1. maddesinin franchise alan teşebbüse bölgesel koruma sağlayan hükmünün 4054 sayılı Kanun'un 4/2-d maddesi kapsamına girmesi ve sözleşmenin "Kısıtlamalar" başlıklı 9. maddesinin de yine Kanun'un aynı madde hükmü kapsamına girmesi nedenleriyle, anılan sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 4., 6. ve 7. maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verilmesi mümkün değildir. Ancak, başvuru ekinde yer alan Bildirim Formu'nda menfi tespit belgesi verilmesine ilişkin başvuruları reddedilirse başvurunun muafiyet bildirimi olarak değerlendirilmesi talep edildiğinden, söz konusu sözleşme öncelikle 1998/7 sayılı Tebliğ çerçevesinde incelenmiştir.

1998/7 sayılı Tebliğ'de, "franchise anlaşmalarının 07/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasının koşulları" belirlenmiştir. Bu çerçevede başvuru konusu sözleşmenin franchise alana bölgesel koruma sağlayan "Franchise Bahşı ve Süresi" başlıklı 1. maddesi hükmüne de anılan Tebliğ'in 4. maddesi ile muafiyet tanınmıştır.

Ancak sözleşmenin 9/2. maddesinde öngörülen, Franchise alanın, *"sözleşmede belirtilen hüküm ve şartlarla ve Franchise veren ile müştereken işletecekleri hariç olmak üzere, Sözleşmenin süresi boyunca ve bundan sonra beş yıl süre ile Türkiye Cumhuriyeti'nde markalı pub sistemi altında Pub'a benzer pub işletmeyeceği..."* şeklindeki hüküm ile franchise alana getirilen yükümlülük Tebliğ'in 5/c maddesinde öngörülen bir yıllık rekabet yasağı süresini aşmaktadır.

Yine sözleşmenin 9/1. maddesinde öngörülen, *"...Sözleşmede öngörülen hüküm ve şartlarla ve Franchise Alan ile müştereken işletecekleri hariç olmak üzere, Sözleşmenin süresi boyunca ve bundan sonra beş yıl süre ile doğrudan veya bir franchise altında veya diğer bir şekilde dolaylı olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin hiç bir havalimanında Pub'a benzer bir pubı işletmemesi veya işlettirmemesi"* şeklindeki hüküm ile franchise verene getirilen sınırlama, Tebliğ'in 4/1-a maddesinde yer alan sınırlamayı aşmaktadır. Şöyle ki, Tebliğ'in anılan maddesinde öngörülen muafiyet alınmasını engellemeyecek olan yükümlülükler, franchise verene rekabet sınırlaması getiren ve sözleşmenin anılan maddesinde *"Türkiye Cumhuriyeti'nin hiç bir havalimanında"* şeklinde yer alan yükümlülüğü kapsamamaktadır. Bu yükümlülük Tebliğ'de muaf tutulan yükümlülükler arasında yer almayan ek bir kısıtlamadır. Ayrıca bu yükümlülüğün sözleşmenin sona ermesinden sonra beş yıl süre ile devam etmesinin öngörülmesi de ayrı bir rekabet sınırlamasıdır.

Sözleşme'nin 9. maddesinde sözü edilen hükümler, 1998/7 sayılı Tebliğ'e aykırı olmakla birlikte, bildirim formunda bireysel muafiyet talebi de belirtilmiş olduğu için diğer maddeleri Tebliğ'e uygun olan sözleşmenin, Tebliğ'e uygun olmayan 9. maddesindeki hükümler nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet değerlendirmesi de yapılmıştır.

İlgili pazar olarak belirlenen İstanbul Atatürk Havalimanı'ndaki restoran hizmetleri pazarında faaliyet gösterebilmek için tesisin DHMİ'nden kiralınması ve ruhsat alınması dışında teşebbüslerin pazara girişini engelleyen herhangi bir giriş engeli yoktur. Dolayısıyla, potansiyel rekabet mevcut olmakla birlikte ilgili pazarda şu anda USAŞ dışında bu tür bir hizmet veren başka teşebbüs olmadığından söz konusu teşebbüs hakim durumda bulunmaktadır.

Başvuru konusu sözleşme, franchise sözleşmelerinin özünden kaynaklanan ve franchise verenin daha az yatırımla yeknesak bir dağıtım ağı kurmasını sağlaması, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin daha az bir sermaye ve dolayısıyla daha kolay bir şekilde pazara girmelerini teşvik ederek markalar arası rekabeti artırması, franchise verenin tecrübelerinden ve desteğinden faydalanan franchise ağına üye bağımsız işletmelerin büyük işletmelerle rekabet edebilme fırsatını elde etmeleri gibi nedenlerle Kanun'un 5/1-a maddesinde belirtilen şartı yerine getirmektedir. Aynı şekilde, dağıtım ağının homojen yapısı, franchise alan ve franchise veren işletmeler arasındaki sürekli işbirliğine bağlı olarak, nihai kullanıcıların sürekli olarak kaliteli ve standartlaşmış mal ve hizmet satın almalarına imkan sağladığı için Kanun'un 5/1-b maddesinde belirtilen şartı da yerine getirmektedir.

Ancak, sözleşmenin 9. maddesi ile getirilen söz konusu sınırlamalar, piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına yol açtığından,

Kanun'un 5/1-c maddesinde belirtilen şartın yerine getirilmediği açıktır. Bu nedenle sözleşmeye bireysel muafiyet verilmesi de mümkün değildir.

Dolayısıyla, başvuru konusu sözleşmenin 9. maddesi ile franchise alan için öngörülen rekabet yasağının Tebliğ'in 5/1-c maddesine uygun hale getirilmesi halinde bile muafiyet tanınamayacağı, franchise veren için öngörülen yükümlülüğün de ancak anlaşma bölgesi ve anlaşma süresiyle sınırlı olması halinde Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartların sağlanacağı kanaatine varılmıştır. Bu hale göre sözleşmenin 9/2. maddesinde franchise alana getirilen yükümlülüğün Tebliğ'in 5/1-c maddesine uygun hale getirilmesi ve 9/1. maddesinde franchise veren için getirilen sınırlamanın Tebliğ'in 4/1-a maddesine uygun olarak anlaşma bölgesi ve anlaşma süresiyle sınırlı olması halinde sözleşmenin 1998/7 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanacağı sonucuna varılmıştır.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında;

1- Uçak Servisi Anonim Şirketi ile Yat ve Otelcilik Ticaret Limited Şirketi arasında 24.7.1996 tarihinde imzalanmış olan Franchise Sözleşmesi'nin 1. ve 9. maddelerinde rekabeti sınırlayıcı hükümlerin yer alması nedeniyle, bu sözleşmeye 4054 sayılı Kanun'un 4., 6. ve 7. maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verilemeyeceğine;

2- Bildirim konusu sözleşmenin 9. maddesinde yer verilen hükümler nedeniyle 1998/7 sayılı Franchise Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığına ve sözleşmeye bireysel muafiyet de tanınamayacağına,

3- Sözleşmenin 9/2. maddesi ile franchise alana getirilen rekabet yasağının 1998/7 sayılı Tebliğ'in 5/1-c maddesine uygun hale getirilmesi ve sözleşmenin 9/1. maddesi ile franchise verene Tebliğ'de öngörülenlere ek olarak getirilen benzer yükümlülüğün de sözleşme süresi ve bölgesi ile sınırlı olacak şekilde düzeltilmesi veya bu fıkranın sözleşmeden çıkarılması halinde, sözleşmenin 1998/7 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanacağına;

4- a) Bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 45 gün süre verilmesine ve bu süre içerisinde, öngörülen düzeltmeler yapıldığına dair belgelerin Kurum'a sunulmasına,

b) Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.